

БАНАХ Стефан (справж. — Гречек Степан Степанович; 30. 03. 1892, Краків — 31. 08. 1945, Львів) — математик. Доктор філософії (1921), професор (1924). Член-кореспондент Польс. АН (1924). Закін. Львів. політехніку (1914), де від 1920 викладав математику та механіку. Системат. наук. діяльність розпочав 1916 під керівництвом Г. Штайнгауза. Від 1924 — завідувач кафедри, від 1939 — 1-й декан фіз.-мат. факультету Львів. університету. Водночас від 1939 — завідувач відділу Львів. філіалу Інституту математики АН УРСР. Депутат Львів. міської ради (1939, 1944, 1945). У 1929 разом із Г. Штайнгаузом заснував у Львові ж. «*Studia Mathematica*» (до 1941 вийшло 10 т., переважно франц. мовою), був одним з ініціаторів видання серії «*Monografie Matematyczne*», що відіграло важл. роль у створенні Львів. матем. школи. Один з основоположників функціонал. аналізу. Як самост. наука ця галузь математики вперше постала у книзі Б. «*Teoria operacji. T. 1. Operacje liniowe*» (Warszawa, 1931), перевиданій франц. (1933), укр. (під назвою «Курс функціонального аналізу», К., 1948) та рос. (2001)

мовами. Сформулював 3 осн. принципи ліній. нескінченновимір. аналізу: продовження ліній. функціоналу, рівномір. обмеженості і відкритих відображень (теорема Б. про обернений оператор). Уведені ним поняття «спряженого простору» і «спряженого оператора», теорія Б. двоїстості в категорії ліній. просторів — незамінні інструменти при побудові матем. теорій, зокрема теорії узагальн. функцій і гармоніч. аналізу. Велика заслуга Б. також у розвитку неліній. функціонал. аналізу (принцип нерухомої точки, теорія поліноміальних симетрич. операторів). Спільно з А. Тарським досліджував теорію ансамблів. Іменем Б. названо низку матем. понять («банахів простір», «банахова алгебра», «інтеграл Банаха», «індикатриса Банаха») і теорем, Міжнар. матем. центр (Варшава), вулиці у Варшаві, Вроцлаві, Львові. 2002 у Львові відбулася міжнар. наук. конференція, присвячена пам'яті Б.

Основні праці

Oeuvres. Warszawa. T. 1. 1967; T. 2. 1979.

Рекомендована література

1. Стефан Банах // УМН. 1946. Т. 1, вып. 3–4;
2. Гнеденко Б. В., Крейн М. Г., Ремез Є. Я. С. С. Банах // Пр. Інституту математики АН УРСР. 1946. Т. 8;
3. Добровольский М. Польские учёные и их вклад в мировую науку. Варшава, 1959;
4. Н. Steinhaus. Stefan Banach // *Wiadomości Matematyczne*. Warszawa, 1961. Т. 4;
5. S. M. Ulam. *Adventures of a Mathematician*. New York, 1976;
6. Плічко А. М. До сторіччя з дня народження Стефана Банаха: Штрихи біографії // Пр. Львів. матем. товариства. 1993. Вип. 2.

М. Л. Горбачук

Бібліографічний опис:

Банах Стефан / М. Л. Горбачук // *Енциклопедія Сучасної України* [Електронний ресурс] / Редкол.: І. М. Дзюба, А. І. Жуковський, М. Г. Железняк [та ін.] ; НАН України, НТШ. — К. : Інститут енциклопедичних досліджень НАН України, 2003. — Режим доступу: <https://esu.com.ua/article-40234>

2001-2025 © Ця енциклопедична стаття захищена авторським правом згідно з чинним законодавством України (докладніше).